

DELO

ZVEZA SLOVENSkih
KULTURNIH DRUŠTEV
VIA SAN FRANCESCO 20
34133 TRST - TRIESTE

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

TRST - 28. maja 1984 - Leto XXXVI. - Štev. 9 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 300 Iir

NAŠ TRAVNIK

Politični obračun s Travnika

Za razprave in podrobnejše analize bo še čas, vendar mislimo, da je prav, če prvi obračun podamo takoj, ko se še ni poleglo navdušenje za uspeh skupne slovenske manifestacije na Travniku.

Naj nam bo, brez vsake skromnosti, dovoljeno, da poudarimo zadovoljstvo komunistov, ki so od vsega začetka vztrajali pri trditvi, da si bomo «vsak člen naše zaščite pridobili s trdim, enotnim in množičnim bojem». Verjeli smo in verjamemo v pravilnost enotnega nastopanja po načelu «enotnosti v raznolikosti». To nas je vodilo v preteklosti, kakor nas bo vodilo v bodoče, ko bomo delali v okviru enotne slovenske delegacije in vseh enotnih organizacij naše manjšine. Komunisti poudarjamo tudi pomen združevanja Slovencev z italijanskimi naprednimi in demokratičnimi silami, ker menimo, da so nam nujni zavvezniki in da nam obenem jamčijo, da bodo norme zaščitnega zakona (ko bo odobren) uresničene tudi v vsakodnevni praksi. kajti zmaga enotne slovenske manjšine ne zadostuje, potrebna je tudi pomembnejša zmaga naprednih italijanskih sil nad nazadnjaškimi in nacionalističnimi težnjami, ki jih nekateri še spodbujajo in imajo, žal, še vedno dokaj množično podlago.

Na Travniku smo se zbrali množično in enotno. To smo želeli in to smo tudi dosegli, čeprav je bila pot do Travnika, na vrhu slovenske manjšine posejana s trnjem in osatom, polna zaprek, pomislekov in dvomov. Vse te pomisleke in dvome pa so čez noč razblinili naši ljudje, ko so se spontano in organizirano podali na manifestacijo, v kateri so videli nekaj povsem logičnega in naravnega. Kot pravimo v političnem žargonu, je «baza» dokazala višjo stopnjo zrelosti in politične občutljivosti kot politični vrhovi, ki so bili prepogosto obremenjeni s presodki in taktičnimi interesi.

A to je le obrobno. Veliko pomembnejše je dejstvo, da smo na Travniku izbili vladnim strankam iz rok trditev, češ da se za globalno zaščito, kakor jo pojmujejo mi, zavzema le sku-

pina prenapetih aktivistov in «voditeljev manjšine», medtem ko naj bi se «narod» nanjo poživžgal. Tudi v tem smislu ni manjkalo, v zadnjih mesecih, trditev, češ, «prvo je družina, zaščita pa je le nekaj formalnega». Za družino pa so se skrivali ljudje, ki so upali, da bomo sprejeli pojem zaščite zgolj kot zasebno zadevo posameznika, ne pa celotne skupnosti in njenega odnosa do države in njene zakonodaje.

S Travnika se je, prav nasprotno, dvigalo množično odločen glas: «Parlament, država naj nam data to, kar potrebujemo in zahtevamo». Poudarjeno je bilo, da se ne bomo sprijaznili s poskusi, da bi nam vsilili okrnjeno zaščito brez najšibkejšega dela naše skupnosti, beneških in kanalskih Slovencev. Poudarili smo, da bi nad njimi in nad samim seboj zagrešili narodno izdajstvo, če bi jih zapustili prav v trenutku prebujanja iz teme zatiranja in izseljevanja. Kdor je na Travniku s ploskanjem sprejel sprevod stotin in stotin beneških Slovencev, ki so mladih in radostnih dekliških in fantovskih obrazov, s svojimi transparenti in hudomušnostjo stopali med nas, mora vedeti, da ti fantje, ta dekleta, nočejo in ne bodo nikoli več drobiž za sporazumevanje s krščansko demokracijo in vlado o možnostih omejenega reševanja naših perečih problemov.

Ponosni smo lahko na našo mladino, ki je bila množično in organizirano prisotna na Travniku in je tako povedala, da je pripravljena stopiti v prvo vrsto boja za naše pravice. Kdor je še do predčerašnjim obmetaval mladino, da je nezavedna, brezbrizna in narodnostno mlačna, sedaj ve, da naša manjšina tudi v prihodnjih pokolenjih ne bo izginila. Imamo še eno, dobro in močno pokolenje ljudi, ki bodo znali kljubovati asimilacijskemu valu in se zaveda pomena narodnostnega in socialnega boja za svoje pravice.

Resnici na ljubo, komunisti nismo med tistimi, ki so sejali malodušje in obup, češ da je boj za zaščito izgubljen, ker se vleče predolgo časa. Poudarjali smo, na vseh pripravljanih sestankih,

da je vlada ubrala zgrešeno taktiko polenovke, misleč da bo s Slovenci zalegla. Gre namreč za to, da se polenovka omehča, če jo tepeš. To ve vsaka gospodinja. V našem primeru pa je narobe: vlada nas je hotela udariti z novimi diskriminacijami in izsiljevanjem, mi pa smo ji odgovorili še ostreje, še bolj udarno in čvrsto.

Zadovoljni smo, ker so na Travniku govorili predstavniki vseh slovenskih političnih in kulturnih organizacij. V raznolikosti smo pokazali enotnost, obenem pa si je vsak prevzel pred javnostjo zelo pomembne obveze, ki jih nikakor ne sme preklicati ali zanemarjati. Kajti govor na Travniku je bil kakor prisega, ki je sveta in neusmiljena. Zbrali smo se predstavniki vseh političnih teženj, ne glede na to, da se je ravnokar pričela volilna kampanja, ko nastopamo ločeno in celo eden proti drugemu. To je vendar logika pluralizma. Smo pa tudi dokazali, da nas družijo tudi skupni manjšinski interesi. Bili smo torej predstavniki strank, ki so v opoziciji, kot je naša in strank, ki sodelujejo v vladni večini na najrazličnejših ravneh, kot so socialisti ali Slovenska skupnost.

Vsak na svojem položaju sedaj odgovarjamo za dosledno uveljavljanje obvez in načel, ki smo jih poudarili na glavnem trgu s.

Seveda, ni manjkalo niti senčnih strani. O teh bomo še pisali, ko bo čas. Naj za sedaj navedemo samo pritislovno ravnanje goriškega levosredinskega odbora, v katerem sodelujeta tudi dve skupini, ki spadata med organizatorje enotne manifestacije. Izjava goriške občinske uprave, češ da je naša manifestacija «neumestna» je najboljši dokaz, da so za KD in nekatere druge vladne stranke še vedno močnejši pritiski nacionalističnih sil, kot pa lojalnost sodelovanja in sožitja med narodoma in na meji. Kje so sedaj pojmi, kot je «srednjeevropsko mesto» ali potovanja župana Scarana v Novo Gorici, njegovi smehljaji med obiski v Sloveniji. Za demokristjane smo Slovenci dobri, dokler smo pokorni in tihi, če pa dvignemo

svoj glas, postajamo nevarni in nevarni.

Kljub temu se goriški grad ni podrl, niti se niso stresle kosti padlih v prvi svetovni vojni, če smo na Travniku spet govorili svoj jezik, kot ga še bomo, v Gorici, v Benečiji in tudi v Trstu, na glavnem mestnem trgu, ko bo napočil čas za skupno manifestacijo v jeseni, če bi se stvari ne premaknile z mrtve točke.

Priznati moramo pravilnost odločitve, da prenesemo težo boja z enotne delegacije na vrhu na samo narodnostno skupnost, na vse demokratične ljudi. Tudi zato, ker je že samo napoved manifestacije in uspeh pripravljanih sestankov prisilil senat, da je vendarle odprl zeleno luč za postopek o zaščitnem zakonu. Prav sredi tedna, prav na predvečer Travnika, se je namreč v prvi senatni komisiji pričela razprava o globalnem zaščitnem zakonu, oziroma o osnutkih, ki so jih izdelali KPI, PSI in SSK. Demokristjani še vedno nočejo predložiti svojega (slabega) zakona v

senatu, ker mislijo, da imajo še možnosti zavlačevanja. Kar se vlade tiče, pa moramo povsem iskreno povedati, da nas predstavitev njenega zakona ne briga, tudi zato ne, ker je po prvih glasovih sodeč prav tako slab kot demokrščanski. Raje vidimo, da socialisti branijo svoj izvorni zakon, kot pa, da bi ga zamenjali z novim, vladnim, ki bi delil Slovence na kategorije.

No, razprava se je pričela. Tovarišica Jelka Grbec je zahtevala, naj se komisija seznanji z gradivom «Cassandrove komisije» in torej tudi s stališči njenih slovenskih članov. Zahtevala pa je tudi, naj se senatna komisija vendarle sooči z neposredno prizadetimi, torej z nami. Naj pride v naše kraje in preveri, kaj potrebujemo in kaj zares zahtevamo.

Če je sama napoved manifestacije zalegla, bi sploh ne smeli imeti več dvomov v koristnost skupnega nastopanja in utrjevanja enotnosti na bazi. Naši ljudje so nam na Travniku jasno povedali, da so pripravljani nadaljevati boj,

ki se je pričel pred štirimi desetletji.

Še zadnja misel se nam poraja, med pisanjem tega komentarja. Zadovoljni smo, ker smo med tolikimi enotnimi transparenti na travniku videli, čeprav na robu trga, transparent tržiške ladjedelnice. To pa zato, ker je prihajal s skrajnega zahodnega roba našega narodnega ozmelja in pa zato, ker je v ladjedelnici poleg slovenskih delavcev tudi večina Italijanov. Ti so nam dokazali, da lahko računamo na njihovo pomoč in solidarnost. Kajti italijanske demokrate ne predstavlja žolčno strupena kampanja «Piccola», pač pa čustvo solidarnosti, ki so nam ga dokazali tudi italijansko govoreči tovariši, člani vodilnih organov naše partije, parlamentarci in deželni svetovalci, preprosti aktivisti, za katere je manifestacija za pravice Slovencev nekaj samoumevnega in vkoreninjenega v izročilo. Tudi njim naša iskrena hvaležnost. Še bomo skupaj, rama ob rami, kot že tisočkrat prej.

Stojan Spetič

Iz dnevnika

Nasvidenje, Gorica!

Z doma smo šli razmeroma zgodaj, po poti smo «pobrali» še dva znanca in nato naprej, proti Gorici. Nihče od nas ne pozna mesta, pa saj bi na pravi kraj lahko prišel celo Eskimec, toliko nas je bilo in vsi so silili in hiteli na glavni goriški trg, na Travnik. Že po poti smo naleteli na številne avtobuse, ki so imeli na zadnjih velikih oknih razobešene lepake, ki so zadnje dni kar preplavili naše kraje. Kdo ve, koliko nas bo, smo se bolj ali manj glasno spraševali. Upajmo, da veliko in od povsod, predvsem od povsod, smo si v isti sapi odgovarjali.

Od parkirišča smo v gostih vrstah korakali proti trgu in ozirala sem po oknih starih a še vedno veličastnih stavb. Na enem je sedel otrok, da drugem, malo višje, je stara ženica že nevarno preveznjena čez okensko polico, mahala z belo ruto. Kdo ve, če sploh razume tale naš mimohod, se mi je prikradlo v misli.

Iz senčnega in prijetno hladnega objema dreves me je vrglo v vročino zahrbtnega majskega sonca na Travniku. Sapo mi je vzelo, zaradi nasičenosti zraka, zaradi zastav in transparentov, zaradi množice, ki je že stala tam. Zaradi reke ljudi, ki se je zlivala v morje čakajočih na trgu, in ki ji ni hotelo biti konca. Še in še so prihajali, s transparenti, s tistimi uradnimi in z drugimi, ki so jih sami napravili, z društvenimi prapori in napisi, nasmejani in začudeni nad tolikšno množico. In tam smo se znašli bivši sošolci, znanci, ki se nismo videli celo vrsto let, tudi taki so prišli, za katere bi še včeraj prisegli, da se ne bi ganili, niti če bi jim strop treščil na glavo. Pa vendar...

Dvakrat sem se sprehodila okrog trga, preden sem našla primeren prostor, v senci in na... strateški točki, od

koder sem lahko videla večji del trga. Škušala sem si predstavljati Travnik v času kmečkih uporov, Matkovo Tino, Štefana Goljo, kri, ki je prepojila ta del zemlje, na kateri živimo Slovenci. Živimo, hočemo in moramo živeti! Toda domišljija mi je odpovedala, vse preveč mladih je bilo, polnih življenja in bojevitosti, da bi lahko mislila na krutost smrti za staro pravdo. Za tisto pravdo, za katero se danes borimo drugače a z istim zagonom. Naša bitnost, naša prisotnost je bila (in je) tako otipljiva in očitna, da mi je za nekaj trenutkov tragedija puntarjev uhajala.

Uradni del programa je začel s polurno zamudo, pa ni nihče nergal, menda niti najbolj sitni niso požvečili tiste pregovorne «slovenske točnosti»! Govorniki so na kratko in strnejo opredelili vsak svoje zavzemanje za odobritev zakona za zaščito vseh Slovencev v Italiji. Potem je preko Travnika zadonela pesem borbe in upora. In od tam, od koder sem spremljala potek naše manifestacije, je bilo to enkratno: besede so bučale kot silovit slap in nisem si mogla kaj, še sama sem začela peti.

Ko smo se vračali na parkirišče smo stopali tik za trebensko godbo. Čeprav so mestni redarji prosili, naj po ulicah ne igra, so fantje takoj za prvimi vogalom začeli. Slovenske koračnice so ponosno kipele med hišami in na oknu med zelenimi kostanji sem zopet zagledala staro ženico, ki sem jo že prej videla. Sedaj je navdušeno ploskala. Pomahala sem ji v pozdrav, ona pa je z drobnim, hripavim glasom vzkliknila: Živijo, banda!

Če bi me kdo vprašal za vtise ali občutke, mu še danes ne bi mogla odgovoriti. Če bi mu, pa bi moj odgovor izpadel kot zgrajena fraza polna retorike in lepih besed. Toliko je bilo občutkov in tako silovito so se prepletali. Mi smo tu in tu hočemo ostati, saj je to naša neizpodbitna pravica. V nedeljo se je tam, na Travniku, v Gorici, verjetno marsikomu predramila že malce dremajoča notranja zavest, ki sega preko raznovrstnih prepričanj, da si bomo lahko samo z enotnimi nastopi priborili enoten zakon, ki bo upošteval vse Slovence, od morja do trbiških vrhov.

m.

Dosti je bilo in še bo napisanega o enotni manifestaciji Slovencev v Italiji, ki je bila v Gorici 20. maja. Vsekakor pa čutim potrebo, da poudarim še nekaj misli s strani dijakov. Že od vsega začetka se je med nami vzbudilo pravo zanimanje za «veliko zborovanje» na Travniku, pa čeprav je pri mnogih od nas le prevladovala neka dezinformiranost v zvezi z obstoječo problematiko in z njenimi zadnjimi razvoji, kar pa je po drugi strani razumljivo, saj ne moremo mimo dejstva, da se je z organizacijske plati gledano, odvilo vse v zelo kratkem času. S pomočjo tiska in drugih informacijskih virov je tako prišlo v večini nas dijakov do treznega preudarka o pomembnosti političnega trenutka v katerem smo se kot narodnostna manjšina znašli. Zavedli smo se, tudi in predvsem vloga ter važnosti gesla «enotno za naše pravice», tako da smo bili, glej čudo, celo v razredu med politično različno usmerjenimi sošolci vendarle enotni v načelih «velikega zborovanja». To je bila, po mojem mnenju, za nas mlade ena najpozitivnejših stvarnosti celotne manifestacije. Ob vseh teh dogodkih smo tako lahko ugotovili predvsem to, da smo si za naše pravice načelno le enotni in da bomo v prihodnosti zagotovo ponovno in skupno stopali v boju za vse kar nam pripada; pa naj se nam kdorkoli zoperstavi. Tudi pri organizacijski plati se je začutilo neko novo ozračje, saj nas je bilo tokrat pri izpeljevanju manifestacije res veliko, pa čeprav se tega na prvi pogled ni dalo opaziti.

Obenem pa ni niti dejstvo, da so se nekateri prej, drugi pa kasneje ter z večjo ali manjšo vnemo angažirali za «veliko manifestacijo» šlo daleč od gesla enotnosti.

Ob koncu pa naj še dodam, da smo se vrnili domov res navdušeni nad številom udeležencev «velikega zborovanja», predvsem, pa nad celotnim, nepozabnim 20. majem 1984.

Niki Filipovič

20. maj je bil brez dvoma izreden dan: goriška manifestacija predstavlja važen mejnik v dolgoletnem boju za priznavanje pravic Slovencev, ki živijo v Italiji. Manifestacija je bila mogočna, tisoči moških, žensk, mladih, v enotnem, omikanem in demokratičnem nastopu. Prisotnost transparentov, praporov, napisov in zastav bi spominjala na praznik, če se ne bi zavedali globokega pomena manifestacije. Čeprav je bila to manifestacija Slovencev in so govorniki govorili v materinščini, sem med transparenti in napisi zasledil več italijanskih in prapore številnih občin naše dežele, svojo prisotnost so izpričali razni tovarniški sveti, Italcantieri, tržaška pristaniška družba. Tudi taki, ki kot jaz ne razumejo slovenskega jezika, so govornikom lahko sledili s tekstom, natisnjem in italijanščini in tako razumel, da odločno odklanjajo vsako obliko nacionalističnega zapiranja in samoohranitve. To je bila, in mislim, da mora še naprej ostati nosilna os boja za zaščito: nobenega zapiranja ampak možnost soočanja in dialoga, kar naj bo dokaz, da so Slovenci lahko protagonisti posod v omikani družbi. To sem pravzaprav razmišljal na goriški manifestaciji, sicer pa sem bil v to prepričan že takrat, proti koncu sedemdesetih let, ko smo se slovenski in italijanski tovariši ZKMI zoperstavili strukturalizacijam fašistov, predvsem pred šolami, ko smo se soočali z ignoranco, z neobvladanjem problema, ki izhajata iz nacionalistične in šovinistične kulture. Že takrat, tako kot danes, smo slovenski in italijanski tovariši skupaj in demokratično nastopali. Tako naj ostane še naprej. Sicer pa je bila ta želja izkazana prav v Gorici, z enotnim pozivom vseh kulturnih, političnih in športnih organizacij, laičnih in katoliških. To obenem dokazuje, kako velike so možnosti za nadaljevanje tega boja demokracije in omike.

Nico Costa

Goriška manifestacija je bila dokaz trdne volje in zavednosti Slovencev, ki živijo v Italiji. Ne samo zaradi izrednega števila udeležencev, ljudi vseh starosti in socialnih izvorov, ki so prišli iz vseh pokrajin Furlanije Julijske krajine, ampak tudi zaradi prazničnega vzdušja, ki je prevevalo manifestacijo. Slovenci so s svojim enotnim nastopom izpričali tudi tistemu delu javnega mnenja, ki je še podvržen nacionalističnemu vsiljevanju, in to niso samo fašisti, ampak tudi taki, ki še kažejo nedopustno nezaupljivost do slovenske manjšine, da zahtevajo samo svoje pravice. Zato so alarmistična stališča in oportunistične šibkosti krajevnih upraviteljev, ki so odrekli solidarnost Slovencem, ki so se zbrali v Gorici, samo obsojanja vredne. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da predstavniki ustavnih političnih strank podpirajo one, ki žalijo in ponižujejo slovensko prebivalstvo v naši deželi tako, da oporekajo njegovi lojalnosti do italijanske republike, ki je zrasla iz odporosti. Prav pomanjkanje popolne zakonske zaščite, ki bi manjšini zagotovila narodno istovetnost in s tem preprečila stalno asimilacijo, predstavlja veliko vrzel v demokratičnem vladnem sistemu.

20. maja, v Gorici, se mi je pred tolikimi mladimi in starejšimi, ženskami in otroci, ki so ponosno in dostojanstveno zahtevali samo to, kar jim pripada, porodila misel na rodoljuba nekega drugega naroda: na Gandhija. Upam, da ne bo nobena vladna večina, noben državljani naše države nikoli dosegel, da bi Slovenci obupali nad rešitvijo svojih problemov in da se bo moja asociacija idej uresničila.

Ugo Poli

Letošnja sezona TPPZ

Konec avgusta bo zbor odpotoval na turnejo v SZ

Pogovarjati se s tovarišem Oskarjem Kjudrom je zame nekakšna vaja za spomin. Ko začne naštevati nastope Tržaškega partizanskega pevskega zbora, si točno zapomni datume, imena, številke, jaz pa sem brez svinčnika in beležke kot riba brez vode.

Program, ki so ga naštudirali za letošnjo sezono je pester in bogat, sicer pa, kot vselej. Začeli so s ciklusom šestih nastopov v okviru proslavljanj 25. aprila in 40 letnice Rižarne. Prav 25. aprila so namreč nastopili v Miljah, zaključili pa bodo 1. julija v Bazovici, kjer bo program dosegel višek. Častni gost bo sam predsednik Pertini. «Ves svoj optimizem vlagam v uresničitev tega predloga» pravi tovariš Kjuder.

Letos so nastopali že na tradicionalnem prvomajskem slavlju v Opatjem selu, kjer se je zbralo kakih 15 tisoč ljudi. TPPZ je bil gost sindikata iz Nove Gorice, med govorniki pa sta bila tudi predsednik zveze sindikatov Slovenije in predstavnik sindikalne zveze in Gorice. Poleg zbora je nastopila tudi mladina, ki je skupaj z vojsko uprizorila odprto mejo in dobrososedske odnose med Italijo in Jugoslavijo.

«Nismo si še dodobra oddahnili», pravi tov. Oskar «ko smo že morali odpraviti v Rim. Tja nas je povabila organizacija pradbincev ob stoletnici njene ustanovitve. Presenečeni smo bili nad tako toplim sprejemom in nad številnimi delavci, ki so ob tej priliki prišli domala iz vse Italije. Slavnosti govor je imel tov. Lama. Bil pa je to naš 313 koncert. Med obiskom v Rimu smo dobili toliko povabil iz vseh krajev države, da bo res težko, celo nemogoče, ustreči vsem».

Pevci TPPZ so svoj program izvedli najprej zjutraj v dvorani Protomoteka na rimskem županstvu. Dvorana sicer ni velika, je pa čudovita in izredno akustična. Popoldne so peli v gledališču Astoria, v prisotnosti vidnih osebnosti sindikalnega gibanja. Peli so pesmi narodov tretjega sveta, kar je, razumljivo, publiko še posebno «vžgalo».

Zvečer je bil ves kolektiv deležen nepričakovanega povabila v restavracijo tamkajšnjega delavskega doma, kjer so pozno v noč skupaj z delavci in mladimi peli slovenske in tržaške pesmi. Naslednjega dne, 5. maja, so se pevci TPPZ poklonili spominu 365 talcev, ki so jih nacisti ubili v Ardeatskih jamah.

Po vrnitvi iz Rima so se v Celovcu srečali vsi trije partizanski pevski zbori in sicer zbor iz Ljubljane, s Koroške in naš, tržaški. Zbori so nastopali izmenoma z godbo ljudske milice.

V letošnjo sezono so organizatorji vključili še turnejo po Sovjetski zvezi, ki bo konec avgusta. Ljudsko in partizansko pesem bodo naši rojaki podali na dveh slovesnih koncertih v Moskvi in Leningradu. Čaka pa jih še nastop na festivalu komunističnega tiska in, pa čeprav se bolj čudno sliši, še na prazniku vina v Borštu.

«Tudi na take praznike moramo od časa do časa. Naši pevci so vsi delavci zato se nikar ne čudi, če bomo letos zapeli tudi ob dobri domači kapljici. Vsekakor, kamorkoli gremo, pa naj bo to tuja zemlja ali domači kraj, ponesejo našo borbena pesem, pesem dela in upora in še to srečo imamo, da se srečamo z marsikatero vidno osebnostjo in imamo tako priliko, da si izmenjamo izkustva in mnenja. To pa je tudi veliko poslanstvo Tržaškega partizanskega pevskega zbora».

PRISPEVKI

V spomin na pokojnega očeta Antona, ob 19. obletnici smrti sina Ivana in ob 1. obletnici smrti sina Angela, daruje družina Sulčič (Križ 95) 60.000 lir za sklad.

Prav tako daruje družina Sulčič 20.000 lir v spomin na Aleksandra Husu. Zidarič Guido daruje 30.000 lir za sklad.

V spomin na starše, Marijo in Josipa, daruje Legiša Mirko, Nabrežina kamnolomi, 10.000 lir in isto vsoto v spomin na pred kratkim umrlega Lina Visintina.

Rogelja Alojz iz Sempolaja prispeva

20.000 lir za sklad.

Ob poravnavi naročnine so prispevali:

Ivan Andolšek 4.000 lir in Legiša Milko iz Vižovelj 4.000 lir, Čok Cveto iz Boljunca, 4.000 lir.

Ob 5. obletnici smrti moža prispeva Jogoda Fon 50.000 lir za komunistični tisk.

Evropska kandidata KPI: Rossetti in Bratina

Kdo sta naša kandidata za evropski parlament? Drugje boste brali njune anagrafske in druge podatke. Tokrat le dva kratka zapisa o njihnih značajih in značilnostih. GIORGIO ROSSETTI je star 46 let in je sedaj deželni sekretar KPI, član CK KPI in deželni svetovalec Furlanije - Julijske krajine. V partijo je vstopil leta 1960, ko je študiral ekonomijo na tržaški univerzi. Mnogi tedanji študentje se ga bodo gotovo spominjali zaradi dogodka, ki je imel v tistih letih velik politični pomen in je zgovoren kot najdaljši življenjepis. Bile so v teku volitve za študentski tribunat. Rossetti je tedaj kandidiral za enotno levičarsko listo UGI. Predstavila se je tudi študentska lista ADRIA, ki je bila izraz Slovenske skupnosti, oziroma slovenskih katoliških študentov.

Bila so leta bučnih nacionalističnih kampanj, pa se je zgodilo, da so fašisti začeli trgati plakate slovenske liste. V hali univerze ni bilo nikogar, pa se je mladi Rossetti postavil pred plakat Adrie in ga branil. Fašisti so ga pretepli, toda plakat je ostal tam, kjer je bilo njegovo mesto.

Pozneje je bil Rossetti dopisnik «Unità» in sodelavec «Primorskega dnevnika», ki ga je zalagal s članki o beneški bienali.

Sredi sedemdesetih let je postal tajnik tržaške federacije KPI. Bila so leta vzpona in zmag levice, vendar je Rossetti na kongresu tržaške KPI, takoj po podpisu osimskih sporazumov, opozoril na nevarne revanšistične težnje tržaške buržoazije. Njegovo poročilo je tedaj šlo skoraj neopazno mimo, nekaj let pozneje pa je imelo v sebi nekaj preroškega.

Giorgio Rossetti je aktivno sodeloval pri sestavljanju zaščitnega zakona KPI za Slovence, kot deželni sekretar KPI pa se je vedno zavzemal za dosleden pristop k narodnostni problematiki, kakor tudi za čimvečjo aktivno prisotnost slovenskih tovarišev v vodilnih organih partije.

Končno še čisto kronističen zapis: ni naključje, če se je Rossetti udeležil naše enotne manifestacije na Trnavniku.

Sedaj je velika možnost, da bo Rossetti izvoljen v evropski parlament. Prepričani smo, da bo njegova uveljavitev veliko pomenila tudi za nas, pripadnike slovenske manjšine, saj dobro vemo, da nas bo znal zastopati tako, kot je treba.

Na listi KPI nastopa iz naše dežele še neodvisni slovenski kandidat prof. DARCO BRATINA. Njemu bomo, seveda, oddali naše preferenčne glasove, prav tako kot Rossettiju. Bratina je sociolog, znanstvenik in kulturni delavec. Star je 42 let, vendar ga poznata tako širša slovenska, kakor italijanska javnost. Večkrat je nastopal v javnosti, predvsem v italijanskem okolju, in branil vlogo manjšinca v naši družbi. Nastopal je v zasedenih italijanskih šolah v Trstu in celo nacionalistično zastrupljeno mladino očaral s svojo logiko in globoko kulturo.

Prepričani smo, da Bratina bogati listo KPI tako, kakor bogati italijansko kulturo kandidatura pisatelja Alberta Moravie.

Bratina bo znal ponesti, v tej volilni kampanji in po njej, problematiko Slovencev v Italiji na širšo vsedržno raven, v univerze in raziskovalna središča. Njegovi nastopi bodo bržkone pomagali k večjemu osveščanju italijanske kulturne stvarnosti s problematiko naše manjšine. Zato njegova kandidatura po-

meni veliko nam, naprednim Slovence, ker je kandidatura zares «evropske razsežnosti». Storimo vse, da se bo najbolje uveljavila. To je še posebej potrebno, ker je KPI edina levičarska stranka, ki nastopa na teh volitvah s slovenskim kandidatom. To, da nima partijskega odeležja in da je zares neodvisen, pa mu omogoča, da bo na svoje ime zbral tudi glasove vseh naprednih Slovencev, ne glede na njihovo politično ali strankarsko opredelitev.

Pismo uredništvu

Spoštovani urednik,
naša partija si je izbrala svojo pot v socializmu, to je tretjo pot, ali evrokomunizem in večina italijanskih, v naši deželi slovenskih komunistov, je, četudi z nekaterimi pomisleki in rezervami, to pot sprejelo. Govori so o pluralizmu in svobodi izražanja. To drži, ampak kadar blatenje, žalitve in nizkotno početje presega vsako strpno mero, je to nedopustno. V mislih imam namreč članek, ki je bil objavljen v Delu z dne 17.4.84 in to ni prvič. Občutek imam, da nekateri naši partijci, ki so zrasli v duhu evrokomunizma, tekmujejo med seboj, kdo bo bolj protisovjetski in morda mislijo, da je ta na način najlažje prodreti in si vtirati pot v politično karjero. Vsa zadeva postane še bolj mračna in žalostna, ko se omenja tovariše, ki se s takim početjem ne strinjajo, kot filozofije ali celo staliniste. Da to ne odgovarja resnici nam zgovorno dokazuje naš zadnji vsedržavni kongres, od katerega so si naši sovražniki pričakovali (in seveda ne samo sovražniki), da bo prišlo do tistega zloglasnega «strappa», ki naj bi dokončno pokopal šestdeset let trajajoče prijateljstvo med našo partijo in partijo SZ. In če na srečo do tega ni prišlo, je zasluga velike večine italijanskih komunistov. Zato te prosim, da mi ne pošiljaš več časopisa vse do takrat, dokler bo služil kot tribuna protisovjetske gonje.

Več kot trideset let sem član partije, prej sem bil član ZKM. Kot sem dejal,

sem komunist, ki spoštuje razne poti v socializmu, se pa zavedam, in priznavam, da če je socializem v svetu tako zakoreninjen, je v veliki meri zasluga ravno Sovjetske zveze. S tovariškimi pozdravi L.D.

K pismu našega bralca samo nekaj pripomb. Pomotoma nismo navedli vira, iz katerega smo ponatisnili ta zgolj informativni članek o ustvarjanju «vzporednih partij» v Zahodni Evropi. Gre namreč za sobotno prilogo ljubljanskega DELA, članek pa je napisal Marjan Sedmak, ki je sicer po rodu iz Križa, vendar živi in dela v Ljubljani. Dolgo let je bil dopisnik jugoslovanskih časopisov v Moskvi, nato pa v Rimu. V članku, ki smo ga ponatisnili so predvsem informacije o neki frakcijski dejavnosti, ki bi morala biti znana tudi našim bralcem, če še niso prišli z njo v stik, saj je občasno razpredala svoje mreže tudi na Tržaškem.

Nobenega «protisovjetizma» torej, pač pa informacija o dogodkih, ki so več ali manj znani. Upamo le, da se informacije naši bralci ne bodo branili Molčati o stvareh, ki se dogajajo, je namreč nevaren pojav. Lahko se zgodi, da nas zaboli glava, ko nam kdo drug pove resnico, ki smo jo svoj čas zamolčali. To se je dogajalo tudi v naši preteklosti, sedaj pa nič več.

Uredništvo

O preteklosti drugače

Razprava z avtorjem Francetom Klopčičem,
v krožku P. Tomažič v Trstu

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Kako ustvariti enakopravnost med številnimi in različnimi narodi na ravninskih širjavah Rusije in v planinskih delih njenega obrobja? Kako premagati razlike v civilizacijski stopnji narodov? S kakimi ukrepi pospešiti razvoj zaostalih narodov? Kakšna vloga naj pri tem razvoju pripada kulturnim sredstvom in gospodarskim posegom, recimo industrializaciji nacionalnih področij? In tako dalje.

Vprašanja niso bila akademskega značaja, niso visela v abstraktnih višavah, niso trpela odlašanja. Posamezne narodne pokrajine so kazale nezadovoljstvo, zatekale so se k narodnemu odporu. V Gruziji je leta 1924 prišlo do oborožene vstaje določenih delov družbe.

S temi narodnostnimi zadevami so se ukvarjali boljševiska stranka, centralna sovjetska vlada in krajevne oblasti, tako v vsakodnevni praksi kakor v obliki načelnih odločitev. Tudi V.I. Lenin je razmišljal o njih. Pisal je napotila, predlagal ukrepe in zakone, govoril na kongresih. O vsem tem obstaja obsežno gradivo, ki je obogatilo nacionalni program delavskega razreda.

Ko je jeseni 1922 bolezen prisilila Lenina k nedejavnosti, je še zadnje moči uporabil, da je izdikiral zapisnikaricam pisma kongresu, ki so znana kot «oporočka». Med prvimi skrbmi, ki jih je Lenin pokazal, na primer v vprašanju partijskega vodstva ali državnega planiranja, je tudi skrb za nacionalne odnose med narodi Zveze sovjetskih socialističnih republik. Številne misli se mu utrinjajo. Med idejami, ki jih veleva zapisati, se prvič pojavlja zapoved o premostitvi dejanske neenakosti med velikimi in malimi narodi. Dne 31. decembra 1922 je ta pojav nakazal povsem neizpodbitno, toda z naslednjimi skopimi besedami:

«...internacionalizen zatirajočega ali tako imenovanega «velikega» naroda (čeprav velikega samo po njegovih nasilstvih, velikega samo po vlogi velikega žandarja) ne sme biti samo v spoštovanju formule enakosti narodov, temveč se mora izraziti v neenakosti, v katero bi privolil zatirajoči narod, velik narod, da s tem poravna, nadomesti tisto neenakost, ki se dejansko ustvarja v življenju».

Glej «oporočka» v zborniku «Iz Leninove dediščine», druga izdaja, CZ Ljubljana 1963, zbral in uredil France Klopčič, str. 48.

Leninova misel je odmevala na XII. kongresu boljševiske stranke Sovjetske zveze nekaj mesecev kasneje, aprila 1923. Na njem Lenin zaradi bolezni ni bil navzoč. Umrli je januarja 1924.

Čeprav so «oporočko» prebrali le majhnemu izbranemu delu kongresnih delegatov, večini pa ne, so posamezni govorniki v razpravi o nacionalnih odnosih omenjali dejansko neenakost med velikimi in malimi narodi, zapopadeno v Leninovih poslovnih pismih. Tako je N.I. Buharin dejal:

«...mi, ki pripadamo bivši velikodržavni naciji, moramo odvrniti nacionalistične namere in zavzeti neenak položaj na ta način, da še bolj popustimo nacionalnim težnjam. Le s takšno politiko, ki odvrta nacionalistične namere, s politiko, ki nas same umetno spravlja v nižji položaj v primerjavi s drugimi, le za takšno ceno si lahko kupimo pravo zaupanje pri prej zatiranih narodih».

V svoji študiji «Lenin in mali narodi», ki je izšla leta 1970 v reviji «Sodobnost», št. 8-9, str. 895-908, sem navedel diskusijo na omenjenem XII. Kongresu o dejanski neenakosti narodov in ugotovil, da se je kongres v tem vprašanju omejil na kratek sklep: «...boj za likvidacijo dejanske neenakosti narodov, boj za višjo kulturo in gospodarsko raven zaostalih narodov spadata k drugi neposredni nalogi naše stranke».

Razmišljajoč o teh dejstvih, sem v študiji zapisal: «Zaradi tega mora v socialistični družbi velik (in hkrati bogat) narod deliti svoje prednosti z malimi narodi». Danes sem mnenja, da velja to načelo prav tako za meščansko družbo, za dežele v razvoju, za ozemlja «tretjega sveta».

Ponatis študije iz leta 1970 glej v moji knjigi «Neravnodušni državljani», DZS Ljubljana 1974, str. 303-305 in 306-308.

Do tega mnenja me je privedel tako študij nacionalnih teženj in zamisli kakor praktični nauk nacionalnih gibanj v Evropi. Pomemben v teoretičnem in praktičnem pogledu je nauk Južne Tirolske. Spoznanja in izkušnje so se kopičile in nudile izhodišča za teorijo nadomestkov za male narode in narodne manjšine. Pereče težave slovenskih narodnih manjšin v Italiji in Avstriji so vedno znova dodajale snovi za takšne posplošitve in hkrati silile k zaključkom, k dejanjem.

Zadnja desetletja je izostala nekdanja pobuda in Sovjetske zveze. V notranji politiki je ta država še naprej razvijala posamezne nacionalne kulture in nacionalne republike, toda ne brez izjem, če vzamemo samo Ukrajino, podvrženo rusifikaciji. Odbijajoča in škodljivih posledic pa je bila njena nacionalna politika v mednarodnih odnosih: preklicala je ali okrnila mnoge postavke prvotnega sovjetskega (Leninovega) nacionalnega programa (posegi Sovjetske zveze na

Medžarskem in Poljskem, 1956, v Češkoslovaški 1968, v Afganistanu 1979). Teorija sovjetskih ideologov v nacionalnem vprašanju je običajala pri prikazovanju shematskega razvoja nerazvitenih ljudstev v razvite narode in nato v socialistične narode (nacije), praksa sovjetskih generalov pa je stvari «reševala» s tanki.

Leta 1981 je v sosednji Avstriji prišlo do značilnih pojavov v vodilnih krogih države glede odnosa nacije Avstrijcev do slovenske (in gradiščanskohrvaške) narodne manjšine.

Tako je avstrijski kancler Bruno Kreisky v izjavah za tisk, še posebej pa v članku «Manjšine je treba ščititi in jim dati pomoč», ki je izšel oktobra 1981 v koroški reviji «Die Brücke», št. 3. dejal: «Vedno sem bil mnenja, tudi med južnotirolsko debato v Združenih narodih, da imajo manjšine pravico do prednostnega obravnavanja, ne samo do enakopravnosti, čeprav je to naloga, ki je ni mogoče opraviti od danes do jutri. «S tem v zvezi je B. Kreisky za odnos do narodnih manjšin rabil izraz «Bevorrechtung», to je prednostna pravica.

Glej dopis Slavka Frasa v «Delu» Ljubljana, dne 10. oktobra 1981, z naslovom «Kreisky za strpnost do narodnih manjšin» (naslov je neustrezen).

Na pritožbo «Enotne liste» koroških Slovencev pri deželni volitvah, češ da so volilni okoliši na Koroškem razmejeni v škodo slovenskih volilcev, je avstrijsko ustavno sodišče na Dunaju novembra 1981 sicer odklonilno odgovorilo, toda svojo odločitev je pospremlilo z naslednjo posebno izjavo: «Shematično enačenje pripadnikov manjšine s pripadniki drugih družbenih skupin ne zadostuje pri ustavnopravnih vrednostnih odločitvah. Zaščita pripadnikov manjšine pred pripadniki drugih družbenih skupin lahko v določenih zadevah upravičuje in celo terja prednostno obravnavo». Manjšina mora imeti «več, če naj ima enako kot večina».

Glej dopis Slavka Frasa v «Delu» Ljubljana, dne 10. decembra 1981 z naslovom «Enakopravnost — ne enaki» (naslov ne ustreza vsebini).

Izjave Bruna Kreiskega in posebno določilo avstrijskega ustavnega sodišča so nedvomno posledica spoznanja in uvidevnosti določenih vodilnih krogov Avstrije, predvsem pa rezultat trdovratnega, vztrajnega in občudovanja vrednega boja koroških Slovencev za svoje pravice in za nacionalni razvoj, s čimer opravljajo pionirsko delo, je vzor tudi za druge.

Vsa zgoraj navedena idejna izhodišča, še bolj pa dejstva iz neposredne družbene prakse današnjega sveta, iz stanja odnosov med narodi v Evropi, posebej iz prakse slovenske narodne manjšine v Avstriji, pa tudi slovenske manjšine v Italiji, pričajo o dozorvanju dodatnega programskega gledanja na doslej prezrte odnose med narodi, namreč na dejansko neenakost zaradi velikostnih razlik. Prihaja čas, da o nadomestkih za to neenakost spregovorijo evropska in svetovna javnost in uvede ustrezna univerzalna določila.

Sredinsko desničarska koalicija v Trstu

Nerazumljivo zavezništvo SSk z Listo za Trst in KD

V petek zvečer se je v Trstu rodila nova upravno politična koalicija, ki je izrazito sredinsko desničarskega značaja in je (vsaj delno) prejela tudi 5 glasov MSI. V njej sodelujejo Lista za Trst, KD, socialdemokrati, republikanci, liberalci in Slovenska skupnost. Socialisti, ki so zahtevali zase predsedstvo pokrajinskega odbora, so zaloputnili vrata in prešli v opozicijo.

Novi občinski odbor temelji na «štafeti», kar pomeni, da bo pol mandata dobe župan demokristjan Richetti, ostalo polovico pa melonar Cecovini. Na seji občinskega sveta sploh ni bil govor o programih nove sredinsko-desničarske koalicije. Pač pa je že prvo

glasovanje dokazalo, kakšna so čutenja listarjev, demokristjanov in drugih sredincev. Predstavnika SSk Lokarja so sprejeli medse, vendar so mu takoj pokazali, da je kot slovenski odbornik v podrejenem stanju in da so ga sprejeli zgolj zato, ker jim pač potrebuje «figovo pero». Zato so mu dvakrat odrekli glasove in ga izvolili šele v tretji balotaži, v skrajno ponižujočih in sramotnih okoliščinah. Vsak Slovenec, ki nekaj da na svoj ponos, bi takim ljudem obrnil hrbet in jih postal k vragu. Očitno pa je «slovenski stranki» le do tega, da deli drobtinice oblasti s komerkoli. Zato se je tudi sprijaznila s skrajno protislovensko formulacijo programa, ki predvide-

va zalitevo o «ugotavljanju prisotnosti» Slovencev za njihovo zaščito. Večkrat smo poudarili, da je sploh nesprejemljivo, da občinski upravitelji segajo v zelnik parlamenta in se dogovarjajo o vsebini zaščitnega zakona. Zato tudi ne razumemo, še manj pa odobravamo, početje SSk in njenih predstavnikov. Saj so se, niti teden dni po Travniku, sprijaznili z nacionalističnimi protislovenskimi hipotekami in zavezniki, ki upravičeno veljajo za najbolj strupene nasprotnike naše skupnosti.

Upati je le, da bodo slovenski volilci čez pol meseca dopovedali SSk, da se z njo nikakor ne morejo strinjati.

KPI Sekcija Devin-Nabrežina

Zaključna kongresna resolucija

Kongres sekcije KPI Devin-Nabrežina soglašajo s poročilom tajnika sekcije Ivanom Širca, z debato ki je sledila ter z zaključnim posegom tajnika tržaške federacije KPI, tov. Polijem. Glede posebnega položaja, v katerem deluje sekcija, kongres ocenjuje kot popolnoma upravičene teme, ki so bile v ospredju kongresne debate. Postavlja se na prvenstveno mesto nujnost, da se odnosi med sekcijem vodstvom ter članstvom znatno okrepijo in poglobijo, tako da se razširijo možnosti diskusije, ki naj bo čim manj priložnostna, ter obenem postavijo pogoji za logične izmenjave v kompoziciji vodstva samega. Tesnejši odnosi obenem omogočajo boljše porazdelitev dela ter nudijo širšo možnost vsem tovarišem do boljše informacije, ki je predpogoj za kapilarno

delo na teritoriju.

Glede problematike občinske uprave, kongres poziva komunistične člane uprave same, naj partnerjema upravne koalicije predočijo nezadovoljstvo komunistov nad potekom realizacije važnih točk programskega sporazuma, kot so na primer decentralizacija, kultura, izgradnja kulturnega doma, posebno pa varianta regulacijskega načrta. V specifičnem odnosu do slednjega problema postavlja kongres kot neodložljivo vprašanje takojšnjega nadaljevanja procedure variante same, ki naj v največ nekaj tednih privede do definicije dokumenta, na podlagi katerega morajo tehniki dokončno izrisati načrt. Glede urbanistične problematike se nadalje podčrtuje nujnost, da mora novi regulacijski načrt vsebovati jasne smer-

nice: radikalno zmanjšanje naseljivosti, produktivne možnosti znotraj kraških vasi ter parkov samih, ter posebni poudarek nad turističnem razvoju občine, ki nudi velike možnosti.

Novoizvoljenemu sekcijem vodstvu je poverjen mandat, naj dokončno oblikuje stališča, ki jih je KPI v tem oziru že postavila, tovarišem svetovalcem in upraviteljem pa pripada naloga, da ta stališča prenesejo znotraj koalicij.

Celotnemu članstvu je končno izražen poziv, da se popolnoma vključi v napore, ki jih mora sekcija zastaviti v skorajšnji volilni kampaniji za evropski parlament, kjer mora ponovno zaživeti borba za mir, razvoj, delo in drugačno kakovost življenja.

V Trstu je potreben demokratični zasuk

Nočemo hromitve krajevnih uprav!

Po treh mesecih hromitve krajevnih uprav na občini in pokrajini v Trstu so levosredinske vladne stranke skupaj z listo za Trst vsilile novo odločitev izvolitve župana in odbrov.

Medtem se kopičijo problemi mesta, ki preživlja hudo krizo, kakršne ne pomnimo vsaj 15. let. V Trstu je število zaposlenih padlo na 86 tisoč. Samo Brindisi ima v Italiji večjo stopnjo naraščanja brezposelnosti (94 odstotkov v treh letih). Delitev stolčkov v krajevnih upravah pa se divje nadaljuje.

Štafeta med demokrščanskim in listarskim županom ne more prikriti trhlosti nastajajočih zavezništov.

To, kar od februarja delajo Lista, KD in laiko-socialistične stranke je mučno za vse, ki jim je pri srcu učinkovitost in demokratičnost krajevnih uprav.

To je tudi posledica trme KD in njenih zaveznikov, ki želijo vrniti Listi oblast v krajevnih upravah.

Vsiliti mestu listo, ki je razočarala in naredila veliko škode, je težka odgovornost.

Uprave LpT niso rešile družbenih, upravnih in urbanističnih problemov. Nekatere so samo zaostrole.

LpT je skrbela zgolj propaganda, tako pa je še bolj porinila na rob dogajanja Trst in njegovo gospodarstvo. Delavci in produktivne sile v mestu niso imeli pravega glasnika svojih interesov v odnosu do državne in deželne vlade.

Težko odgovornost nosi LpT, ker je z lažmi zastrupljala odnose med Italijani in Slovenci. Dejansko je Lista prešla na povsem rasistična stališča in dala tako duška fašistom.

Po izločitvi Gruber Bencove je postala LpT zgolj konzervativna in nacionalistična sila. Služila je zgolj za osebno uveljavitev nekaterih njenih voditeljev, ki so bili najpogosteje med se-

boj povezani preko skritih framazonskih mrež.

LpT sploh ne more ustrezati problemu tržaške skupnosti. Nevredna je zaupanja svojih zaveznikov, saj bo z desnice stalno izsiljevala krajevne uprave.

Trstu je potrebno novo, sodobno, napredno in učinkovito vodstvo. To je mogoče, ker je KPI pripravljena sprejeti nase ustrezne odgovornosti spričo rešnosti odprtih problemov.

KPI je že od januarja dalje pokazala socializem, laikom in katoličanom alternativno sporazumevanju z LpT.

KPI predlaga zasuk v načinu in programih upravljanja, da se na občini in pokrajini lahko skupaj dela na osnovi »dogovora za napredek«.

Hudo je, da nimajo stranke ustavne loka poguma, ki je potreben za tako pomembne izbire!

80 odstotkov italijanskih državljanov nasprotuje novim ameriškim raketam na Siciliji

Izid samoupravnega referenduma, ki se je zaključil 25. aprila in na katerem je sodelovalo 4 milijone državljanov, potrjuje, da je 80% italijanskih državljanov proti novim ameriškim raketam na Siciliji. V Trstu je glasovalo 23.400 ljudi, Italijani v Slovenecv.

Odklonilno se je torej izreklo na stotine občin, ljudje na trgih, v šolah in delovnih obratih. Vsi so zahtevali, naj se o raketah izreče ljudstvo z ljudskim glasovanjem.

S postavitvijo raket je Italija odslej tarča jedrskega napada. Italija je še bolj vpletena v oboroževalno tekmo, kar je v nasprotju z našimi ustavnimi načeli.

Sam francoski predsednik Mitterrand je pred kratkim izjavil: »Če bi se o skrajni odločitvi (torej o izstrelitvi raket) moral posvetovati z eno samo osebo, bi bila zamuda tolikšna, da bi naša reakcija bila brez haska«.

Postavitev raket je ustavno nezakonita, zato se nam zdi nujna obnova državne suverenosti ter vzpostavitev načel demokratične kontrole.

Rakete nas ne ščitijo pred jedrskim napadom, saj ne morejo zaustaviti nasprotnikovih raket. So namreč samo napadalno sredstvo, kvečjemu lahko služijo za povračilno maščevanje in torej za uničenje sveta.

Zato komunisti podpirajo zbiranje podpisov za dva zakonska osnutka, ki jih predlagajo odbori za mir, da bi se organiziralo ljudsko glasovanje o raketah v Comisu. Tržačani lahko podpišejo formularije pri občinskih tajnikih naše pok-

rajine in pri notarjih. Tako ne branimo samo miru, pač pa tudi ustavna načela in demokracijo.

Bitka proti vsem, raketam ni izgubljena.

Nočemo biti tarča jedrskega maščevanja.

Komunisti bodo nadaljevali svoj boj v deželi, v parlamentu in v Evropi.

V parlamentu in v deželnem svetu je KPI zahtevala zamrznitev jedrskega orožja v Furlaniji - Julijski krajini in vsej severovzhodni Italiji. To pomeni, da odklanjamo sklep NATO, naj se v Venetu in naših krajih postavijo rampe za kratkodometne jedrske rakete. Predla-

gali smo, naj se Italija zavzame za krčenje jedrske oborožitve v Srednji Evropi v tolikšni meri, da bo to področje denuklearizirano.

Predlog KPI za denuklearizirano področje se povezuje z onim, ki sta ga izdelala švedski premier Palme in grški premier Papandreu za Skandinavijo in Balkan.

Za obnovo dialoga, popuščanja in razorožitvenega procesa so taki ukrepi potrebni, kot je potrebna večja samostojnost Evrope do obeh velesil.

Ne čakajmo na dan potem!
Tudi glas 17. junija koristi miru!

TUDI PRI NAS GLASUJEMO ZA UČVRSTITEV EVROPSKE LEVICE!

Za Evropo miru, sodelovanja, razvoja, človeških in narodnostnih pravic, za delo vsem, ki bodo mladi na prehodu tisočletja, kajti danes živimo v senci raket, medtem ko vsakih 15 sekund ukinjajo po eno delovno mesto.

«Na naši celini je samo ena stranka zares evropska, to je Komunistična partija Italije»

(Horst Ehmke, podpredsednik poslancev SPD v nemškem Bundestagu)

SLOVENKE, SLOVENC!

Podprimo KPI

Komunistična partija Italije